Gemeente Rotterdam

Stadsontwikkeling
Klimaat, Bouwen, Wonen
Drs. C.M. Zeegers MA

Postadres: Postbus 70012
3000 KP Rotterdam
Internet: www.rotterdam.nl

Van: Anne van Gelder
Telefoon: 14 010
E-mail: bbo@rotterdam.nl

Aan de gemeenteraad

Uw kenmerk: 22bb6383
Ons kenmerk: M2210-1431 - 23bo2756

Onderwerp: Initiatiefvoorstel Reitema (PvdA) over 'Isolatiefonds- Ons Plan voor een goed geïsoleerd huis' (22bb6223)

Datum: B&W 24 januari 2023

Op welke gronden deze brief?/Waarom nu voorgelegd?
Op 29 september 2022 diende het lid S. Reitema (PvdA) het initiatiefvoorstel 'Isolatiefonds- Ons plan voor een goed geïsoleerd huis' (22bb6223) in; ter reactie genoteerd als toezegging 22bb6383. In deze brief informeren wij uw raad over onze reactie op het initiatiefvoorstel.

Relatie met het coalitieakkoord/collegewerkprogramma/eerder aangenomen moties en gedane toezeggingen:

- Raadsbesluit Kaders voor aanwending verkoopopbrengst Eneco (20bb16753)
- Rapport Vitaliteitsonderzoek maart 2021 (21bb3567)
- Coalitieakkoord 2022-2026 "Eén stad"
- Bestuurlijke hoofdlijnen 2023-2026 gemeente Rotterdam
- Begroting 2023 gemeente Rotterdam
- Nationaal Isolatieprogramma april 2022 (Ministerie BZK)[1]
- Collegebrief over specifieke Rijksuitkering Energiearmoede (22bb7684)
- Collegebrief over verdeling DTB middelen 2022 (22bb008754)

Toelichting:
Het initiatiefvoorstel pleit voor een isolatiefonds van €500 mln. voor woningen. Het college omarmt dit voorstel niet.
Voor de korte termijn (2022-2024) benutten we de specifieke Rijksuitkering (SPUK) Energiearmoede. De raad is hierover geïnformeerd op 15 november 2022 (22bb7684).
In het voorjaar van 2023 informeren we u over een vervolgaanpak voor verbeterde isolatie van Rotterdamse woningen. Dit is een onderdeel van het Klimaatactieplan Rotterdam.

Hieronder leest u onze reactie op de volgende onderdelen uit het initiatiefvoorstel:

1. 'Waar visie ontbreekt, komt het volk om'
2. Wat moet er gebeuren?
3. Hoe gaan we dat doen?
4. Hoe gaan we dit betalen?

[1] www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2022/04/02/nationaal-isolatieprogramma

1. 'Waar visie ontbreekt, komt het volk om'
In het voorstel wordt gesteld dat iedereen recht heeft te wonen in een comfortabel en betaalbaar huis. Zonder tocht, vocht en met een betaalbare energierekening.

In coalitieakkoord 2022-2026 'Eén Stad' staan de ambities van het college voor de energietransitie. We focussen op het verduurzamen en isoleren van woningen en halen woningen van het gas af. Dit draagt bij aan CO_2-reductie en verlaagt de energielasten. We ontzien kwetsbare Rotterdammers bij maatregelen die een financiële inbreng nodig hebben. Het doel van het voorstel ligt daarmee in lijn met de ambities van dit college.

Voor de korte termijn is het noodzakelijk dat Rotterdammers, vooral met een smalle beurs grip krijgen op hun energierekening. Hiervoor is de gemeente de SPUK Energiearmoede van het Rijk maximaal aan het inzetten op verschillende manieren. Een aantal projecten is al gestart, zoals het inzetten van energieklussers.

Voor de lange termijn is een toekomstbestendige woningvoorraad nodig. Eigenaar-bewoners, VvE's, particuliere verhuurders en woningcorporaties moeten hun woningen en panden onder andere isoleren. Hiervoor zijn projecten en samenwerkingen nodig om woningeigenaren structureel en langjarig te stimuleren en te helpen. En uiteraard ook de middelen om dergelijke projecten te bekostigen. We doen hiervoor vanaf 2023 een beroep op de middelen uit het Nationaal Isolatieprogramma (NIP).
Daarnaast heeft het college op 20 december 2022 besloten om middelen vanuit het Duurzaamheidstransitiebudget (DTB) toe te kennen voor gebiedsgerichte aanpakken isolatie koopwoningen. Doel van deze aanpakken is dat in de periode 2023-2026 gemeente Rotterdam, woningeigenaren en externe partijen de handen ineenslaan om 4.000 woningen te verbeteren, waaronder in ieder geval de woningen met een energielabel E, F of G. Hiervoor gaan we twee dingen doen:

1. Eigenaren via gebiedsgerichte aanpakken te helpen met het isoleren van hun woningen. In 2023 starten we met drie aanpakken. We willen ongeveer 2.000 woningen bereiken. De focus is op gebieden met woningen met relatief veel slechte energielabels (E, F, G), gebieden die niet in de nabije toekomst worden aangesloten op het warmtenet en gebieden waar relatief veel kopers wonen met een smalle beurs.
2. Eigenaren in de gebiedsaanpakken en verkenningen aardgasvrij een aanbod doen om stappen te zetten naar het isoleren van hun woningen, om de woningen voor te bereiden op midden- en lage temperatuur oplossingen.

2. Wat moet er gebeuren?
In het voorstel staat dat in Rotterdam er meer dan 200.000 woningen niet goed geïsoleerd zijn.
Het Vitaliteitsonderzoek (21bb2348, 21bb3567) uit 2021 geeft aan dat ongeveer 150.000 Rotterdamse woningen een verduurzamingsopgave hebben. Verduurzaming behelst meer dan alleen isoleren. Het gaat ook over het aardgasvrij maken van een woning, aanpassen van de installatie en het installeren van zonnepanelen.

Elke woning krijgt sinds 2015 automatisch een voorlopig energielabel toegewezen. Dit is een grove schatting van de energieprestatie van de woning, gebaseerd op het bouwjaar en woningtype. Het geregistreerd energielabel vervangt het voorlopig energielabel. Het wordt toegewezen, nadat een gecertificeerd energieadviseur de eigenschappen van de

woning fysiek heeft gecontroleerd en vastgesteld. Het geregistreerde energielabel van een woning geeft de energieprestatie van de woning aan. Op basis van het energieverlies van de woning, type verwarming en de aanwezige duurzame energieopwekking, wordt het energielabel bepaald.
Voor Rotterdam geldt dat het aandeel woningen met een geregistreerd energielabel 62% is. Op dit moment hebben ongeveer 35.000 woningen een geregistreerd energielabel E, F of G. Het gaat hier om de slechtste energielabels. [2]
Het aandeel woningen met een voorlopig energielabel is 38%. Ook bij deze groep woningen komen E, F en G energielabels voor. In de praktijk kan het energielabel beter zijn, doordat een eigenaar isolerende maatregelen heeft getroffen. Een eigenaar is op zo'n moment niet verplicht het voorlopige energielabel om te zetten in een geregistreerd energielabel. Bij verkoop van een woning is een eigenaar wel verplicht een geldig, dus geregistreerd energielabel, af te geven.

Vanuit het NIP ligt de nadruk op het isoleren van woningen met energielabels E, F en G, waarbij één of meerdere stappen worden gezet richting de standaard voor woningisolatie. De standaard geeft aan wanneer een woning goed genoeg is geïsoleerd om aardgasvrij te worden.

3. Hoe gaan we dat doen?
Het voorstel pleit voor gemeentelijke regie en gebiedsgerichte aanpakken voor het isoleren van woningen.
Het college deelt de wijze van aanpak Rotterdammers te benaderen en te helpen met isoleren, zoals te lezen is in de gemeentebegroting. In 2023 start gemeente Rotterdam met drie gebiedsgerichte aanpakken voor verbeterde isolatie van koopwoningen.

Het initiatiefvoorstel gaat ervanuit alle woningen naar een energielabel A te willen verbeteren. In de praktijk is dit niet altijd mogelijk, bijvoorbeeld bij oude of monumentale panden.
De gemeente maakt in 2023 inzichtelijk in welke buurten/wijken isoleren het leidende principe is en tot welk niveau, hiervoor voegen we 'isolatiewaarden' toe aan de bestaande WAT-kaart (21bb4761).
We starten in 2023 ook met het werken aan een nieuwe WANNEER-kaart en (wijk)uitvoeringsplannen. Deze (wijk)uitvoeringsplannen zijn wettelijk verplicht. We stellen in 2023 de Rotterdamse norm voor energiebesparing vast. Deze norm wordt afgeleid van de standaard voor isoleren.

Vanuit het NIP bestaat de afspraak dat woningcorporaties in 2028 geen woningen met slechte energielabels (E, F en G) meer hebben. In Rotterdam gaat het om circa 13.000 corporatiewoningen die in deze categorie vallen. Gemeente Rotterdam maakt hierover prestatieafspraken met de woningcorporaties. Door de vrijval van de verhuurdersheffing kunnen woningcorporaties investeren in isolatie van hun bezit. Voldoen aan energielabel A is niet in alle gevallen mogelijk. Gemeente Rotterdam wil dat woningcorporaties zich committeren aan de standaard (vanaf 2023 de Rotterdamse norm).
Daarnaast is met zeven corporaties een convenant gesloten om extra inzet te plegen in 2023, voor het verlagen van de energierekening van hun huurders. De projecten die hieruit voortkomen, financieren we vanuit de SPUK Energiearmoede.

In het NIP staat dat particuliere verhuurders hun woningen met EFG-energielabels moeten uitfaseren (uiterlijk 2030) en dat hun woningen aan de standaard moeten voldoen.

[2] https://natuurenmilieu.nl/app/uploads/Woningmonitor-Natuur-Milieu.pdf

Hoe en met welke middelen is nog niet duidelijk. Gemeente Rotterdam wil particuliere verhuurders activeren voor het isoleren van hun bezit. Voor de korte termijn doen we dit door energieklussers, collectieve energiecoaching en waterzijdig inregelen voor hun huurders beschikbaar te maken. Deze projecten financieren we vanuit de SPUK Energiearmoede.

4. Hoe gaan we dit betalen?

Renteloze leningen

Het voorstel spreekt over een isolatiefonds van €360 mln., dat ingezet dient te worden voor renteloze leningen met een revolverend karakter. Voor huiseigenaren gaat het om €300 mln. en voor particuliere verhuurders om €60 mln. Ook woningcorporaties zouden gebruik kunnen maken van renteloze leningen. Het budget voor deze doelgroep wordt niet in het voorstel genoemd. Het voorstel stelt voor dat het isolatiefonds gefinancierd wordt met de opbrengsten van de verkoop van de Enecoaandelen van €1,4 miljard.

Het college zet in op een blijvende inzet van laagrentende energietransitieleningen voor Rotterdammers en VvE's die hun woning of gebouw willen verduurzamen. Deze leningen zijn afkomstig uit het Energietransitiefonds Rotterdam. Woningeigenaren kunnen tussen €2.500 - €65.000 lenen, afhankelijk van het type lening. Een VvE vanaf 8 eenheden kan ten minste €25.000 en ten hoogste €500.000 lenen. Per appartementsrecht geldt een maximumbedrag van €25.000. Een VvE van 2 tot en met 7 eenheden kan ten minste € 2.500 en ten hoogste €105.000 lenen. Per appartementsrecht geldt een maximumbedrag van €15.000. [3]
Daarnaast wijzen we bewoners op andere financieringsvormen, zoals de renteloze lening van het Nationaal Warmtefonds voor woningeigenaren met een inkomen lager dan €45.014.

Renteloze leningen hebben per definitie geen revolverend karakter. Door geen rente te rekenen ontstaat steeds minder geld in het voorgestelde fonds. Daarnaast dienen we rekening te houden met gemeentelijke uitvoeringskosten en kosten aan de uitvoerende partij van het fonds.

De verkoop van de Enecoaandelen heeft circa €1,29 miljard opgeleverd. Een fors deel van de verkoopopbrengst is nog niet aangewend. Dit volgt mede uit het besluit van de Raad dat de netto-verkoopopbrengst gespreid over drie bestuursperioden wordt aangewend. Dit komt neer op ongeveer €420 mln. per bestuursperiode. Het voorstel om het isolatiefonds vanuit de verkoopopbrengst van de Enecoaandelen te financieren voldoet niet aan de 'kaders voor aanwending verkoopopbrengst Eneco' (20bb16753), zoals het uitgangspunt van minimaal 50% co-financiering.

Subsidies

Het voorstel gaat uit van €20 mln. subsidie per jaar, waarvan €10 mln. afkomstig is van Rijk en €10 mln. vanuit het DTB.
Het Rijk lijkt voornemens, via een verdeelsleutel, voor Rotterdam in 2023 ongeveer €2,2 mln. maximaal en in 2024 ongeveer €1,3 mln. maximaal te reserveren t.b.v. een SPUK voor gebiedsgerichte aanpakken. Dit is minder dan in het initiatiefvoorstel aangenomen wordt. De SPUK van 2023-2024 kan ingezet worden voor maximaal 2500 woningen. Tot en met 2030 zou Rotterdam in totaal circa €18,5 mln. kunnen ontvangen van het Rijk voor isolatie-aanpakken. Naar verwachting kan de gemeente vanaf maart 2023 aanspraak

[3] https://duurzaam010.nl/subsidie_thema/energietransitiefonds/

maken op de rijksmiddelen voor de gebiedsgerichte aanpakken. Gemeente Rotterdam spant zich in om maximaal aanspraak te maken op de rijksgelden.

Het DTB bestaat uit €100 mln. voor deze collegeperiode. Elk jaar is €25 mln. beschikbaar voor projecten en programma's die aantoonbaar ervoor zorgen de CO_2-uitstoot te verlagen. Hiervoor kunnen aanvragen vanuit de gemeentelijke organisatie worden ingediend. De toegekende aanvragen voor 2023 zijn bekend. De Raad is hierover geïnformeerd op 20 december 2022 (22bb008754, 22bb008756).

Rotterdammers kunnen zelf subsidie aanvragen (via www.rvo.nl) voor het isoleren van hun woningen. Bijvoorbeeld via ISDE (voor woningeigenaren), de SVVE (voor VvE's vanaf 2023) en de SVOH (voor particuliere verhuurders). Deze subsidies kunnen tot wel 30% van de kosten voor isolatiemaatregelen dekken.

Baten
Het voorstel gaat uit van een jaarlijkse besparing van €2.400 aan energiekosten per huishouden.
De mate van besparing heeft te maken met het gedrag van de bewoner, de mate van isolatie en de ligging van de woning. Gemiddeld bespaart een huishouden 500kg aan CO_2 per jaar (bron: DCMR), bij het nemen van twee energiebesparende maatregelen (bijvoorbeeld vloerisolatie en gevelisolatie). Dit komt neer op 280m^3 minder aardgas per jaar. Uitgaande van de huidige gasprijs, betekent dat een besparing van €750 per jaar.
In 2023 geldt er een prijsplafond op energie voor huishoudens en andere kleinverbruikers. Dit betekent dat zij tot een bepaald gebruik niet meer betalen dan een maximale prijs voor gas, stroom en stadsverwarming. Door dit prijsplafond krijgen de meeste huishoudens korting op hun energierekening.[4]

Het voorstel stelt dat er door het isoleren en verduurzamen van woningen 5000 extra banen worden gecreëerd. Dit is hoger ingeschat dan onderzoek aantoont. Naar verwachting gaat het om 2200 extra gecreëerde banen (bron: TNO, 'Banen in beeld', 14 juni 2021). In de praktijk blijkt het lastig geschikt en voldoende personeel te vinden en te behouden voor de verduurzaming van woningen.

Financiële en juridische consequenties/aspecten:
De bovengenoemde acties zijn financieel gedekt.

Burgemeester en wethouders van Rotterdam,

De secretaris,

V.J.M. Roozen

De burgemeester,

A. Aboutaleb

[4] https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/koopkracht/plannen-kabinet-met-prijsplafond-voor-gas-en-elektriciteit